

Tolstoin opin teosofia.

II.

Määriteltyään näin kauniisti Jumalan tai ehkä oikeammin sanoen Logoksen, Tolstoi esittää itselleen, aivan kuin olisi hindufilosofi, kysymyksen, joka muistuttaa vedantistista ajattelua, vaikka Tolstoi vastaakin siihen kuin käytännöllinen länsimaalainen: „Tietoisena Jumalan henkisestä ja jakamattomasta olemuksesta erillisessä ruumiissaan, ja nähdessään, että sama Jumala on läsnä kaikessa mikä elää, ihmisen on pakko kysyä itseltään, miksi Jumala, henkinen Olemus, yksi ja jakamaton, on sulkenut itsensä toisistaan erotettuihin ruumiisiin ja ihmisen itsensä omaan erilliseen ruumiiseen. Miksi on henkinen ja absoluuttinen (?) Olemus jaotellut itsensä, jos niin voi sanoa? Miksi on Jumalallinen Olemassaolo tullut yksilöllisyyden ja aineen rajoittamaksi? Miksi on kuolematon suljettu kuolevaiseen ja yhdistetty siihen? Voidaan vastata vain yhdellä tavalla. On korkeampi Tahto, jonka perustelut ovat ihmiselle käsittämättömät. Ja tämä korkeampi Tahto on asettanut ihmisen ja kaiken olemassaolevan paikalle, missä se on. Tämä sama Tahto, yleisen onnen, rakkauden kaipuu, joka jostakin ihmiselle käsittämättömästä syystä on sulkeutunut olentoihin, jotka ovat erillään muusta maailmankaikkeudesta, on sama Jumala, jonka ihminen tuntee sisässään, ja jonka hän näkee ulkopuolellaan. Niin on siis Jumala kristillisen opin mukaan se elämän henki, jonka ihminen tuntee itsessään ja koko maailmankaikkeudessa onnen kaipuuna; tämä kaipuu on samalla syynä siihen, että tämä Olemus on suljettu yksilölliseen ja ruumiilliseen elämään ja on sen edellyttämä. Kristillisen opin mukaan on Jumala se Isä, joka evankeliumin mukaan lähetti maailmaan poikansa, itsensä kaltaisen, täyttämään siinä Hänen Tahtonsa, joka on autuutta kaikelle, mikä elää.

Järjellisessä ihmisessä Jumala ilmenee kaikkien hyvinvointia tavoittelevana pyrkimyksenä; ulkomaailmassa Jumala ilmenee toisistaan erillisissä olennoissa, joista jokainen tavoittelee omaa onneansa. Vaikka ihminen ei tiedä eikä voi tietää, miksi ainoan henkisen Olemuksen, Jumalan, oli pakko ilmentää itseänsä järjellisessä ihmisessä kaipauksena yleiseen onneen ja yksityisissä ihmisissä kaipauksena, jota kukin tuntee omaa onneansa kohtaan, ei ihminen kuitenkaan voi olla näkemättä, että nämä molemmat (kaipaukset) suuntautuvat määrättyyn päämäärään, joka on täynnä riemua ja ihmiselle saavuttamaton.

Tämän päämäärän paljastaa ihmiselle havainto, historia ja järkevä ajattelu. Havainto osoittaa hänelle, että kaikki edistyminen inhimillisessä elämässä (sikäli kuin sitä tunnemme) on ollut vain sitä, että ihmiset ja muut elävät olennot, jotka ennen ovat olleet erillään toisistaan ja keskenään vihamielisiä, ovat yhä enemmän liittyneet ja liittoutuneet toisiinsa sopimuksin ja keskinäisellä vuorovaikutuksella. Historia osoittaa hänelle kaikkien ihmissuvun viisaiden opettaneen, että ihmissuvun on käytävä eristyneisyydestä ykseyteen, että, niinkuin profeetat sanoivat, Jumalan täytyy opettaa ihmisiä, ja keihäät ja miekat on muutettava auroiksi ja viikatteiksi; että, niinkuin Kristus sanoi, kaikkien on tultava yhdeksi, niinkuin hän on yhtä Isän kanssa. Järki osoittaa hänelle, että ihmisen korkein menestys, jota kaikki tavoittelevat, voidaan saavuttaa vain täydellisellä yhdistymisellä ja yksimielisyydellä ihmisten kesken. Siksi – vaikka maailman olemassaolon lopullinen päämäärä onkin ihmiseltä salassa – hän yhtäkaikki tietää, mitä on se lähin työ maailman kehittämiseksi, johon hänet on kutsuttu osallistumaan, nimittäin hajaannuksen ja erimielisyyden korvaaminen yhteen liittymisellä ja sopusoinnilla.

Niin siis osoittavat havainto, historia ja järki, että työ, johon ihminen on kutsuttu ottamaan osaa, on Jumalan työtä. Ja henkisen olemuksen sisäinen ylläke, rakkaus, joka hänessä on syntymässä, kehoittaa häntä kulkemaan samaan suuntaan. Ihmisessä syntyneen henkisen olemuksen ylläke tähtää vain rakkauden kasvuun hänessä. Tämä rakkauden kasvu, ja vain se, käy täysin yksiin sen työn kanssa, jota maailmassa suoritetaan – hajaannuksen ja erimielisyyden korvaamiseen ykseydellä ja sopusoinnilla – ja jota kristinuskossa nimitetään Jumalan valtakunnan perustamiseksi. Jos siis ihminen epäilisi opin totuutta, tämä yhtäpitäväisyys ihmisen sisäisen toivon ja koko maailman elämässä olevan pyrkimyksen välinen yhtäpitäväisyys vahvistaisi kristillistä määrittelyä elämästä ja sen tarkoituksesta.

Kun ihminen syntyy uuteen elämään, on hän tietoinen siitä, että hänen eristetyssä yksilöllisyydessään, jossa rakkaus on, tämä kaipaus autuuteen ja onneen ei koske ainoastaan häntä itseään, vaan kaikkea, mikä elää. Ellei tämä yleisen autuuden toivo, tämä rakkaus olisi suljettu yksilölliseen olentoon, pysyisi se tietämättömänä omasta olemassaolostaan ja olisi aina kaltaisensa; mutta kun se on suljettu erillisen olennon rajoihin – ihmiseen – tulee se tietoiseksi itsestään ja rajoituksestaan ja yrittää murtaa vankilansa murit. Oman luontonsa mukaisesti rakkaus pyrkii käsittämään kaiken olevaisen. Se levittää rajojaan luonnonmukaisesti, ensin rakkaudella omaan perheeseen – vaimoon ja lapsiin – sitten rakkautena ystäviin ja omiin kansalaisiin; mutta rakkaus ei tyydy tähän, vaan pyrkii syleilemään kaikkea.

Se, mikä ihmisen todellisessa elämässä tässä maailmassa on oleellista on juuri tässä rakkauden ihmisessä syntyneen elämän rajojen laajentumisessa. Hänen elämänsä tässä maailmassa syntymästä kuolemaan ei ole muuta kuin henkisen olemuksen syntymistä hänessä, ja tämä jatkuva syntyminen on sitä todellista elämää, josta kristinopissa puhutaan.

Personallisen elämän ja todellisen elämän välinen ero on tämä: personallisen elämän tarkoituksena on lisätä ulkonaisen elämän nauttimista ja pitkittää sitä, mutta ihmisten kaikista pyrkimyksistä huolimatta ei tätä päämäärää milloinkaan saavuteta, koska hänellä ei ole valtaa ulkonaisiin olosuhteisiin nähden, jotka estävät nauttimista, eikä myöskään niihin erilaisiin vastoinkäymisiin nähden, jotka milloin hyvänsä saattavat hänet kohdata. Todellisen elämän päämääränä on sitävastoin rakkauden laajentuminen ja syventyminen, eikä tätä voi mikään estää, sillä kaikki ulkonaiset olosuhteet (sellaiset kuin väkivalta, sairaus, kärsimys, jotka estävät personallisen elämän päämäärän toteuttamista) auttavat henkisen päämäärän toteuttamistyössä.“

Tällä esityksellään Tolstoi antaa meille tarkan ja oikean käsityksen oppinsa metafysiillisistä perusteista. Se riittääkin osoittamaan kuinka lähellä teosofista elämänkäsitystä Tolstoi on, voidaanpa suorastaan sanoa, että hänen käsityksensä on sama kuin teosofian. Hyvällä syyllä sanoikin madame Blavatsky maalaisestaan: „Hän on niitä harvoja *valittuja*, jotka alkavat intuitiolla ja päättävät *quasi*-kaikkietäväisyydellä. Tolstoi on suorittanut halvempien metallien – *elämellisen massan* – muuttumisen kullaksi ja hopeaksi eli viisasten kiveksi, ihmisen korkeamman *minän* kehittämisen ja ilmentämisen.“ (Valittuja pienempiä kirjoitelmia, s. 145).

Tolstoin metafysiikka ilmentää itse asiassa erään uskonnon perustotuuden, opin inhimillisen hengen jumalallisesta synnystä ja kaikkien ihmisten yhteydestä Jumalassa, tämän opin, jota nykyaikainen teosofia painostaa niin voimakkaasti, ja jota Tolstoi julistaa oman personallisen kokemuksensa nojalla. Joka hetki odottaa, että hän astuu askelen seuraavaan perustotuuteen ja julistaa oppia ihmishengen aikakautisesta ruumistumisesta, oppia jälleensyntymisestä eli reinkarnatiosta. Tässä odotuksessa saa kuitenkin pettyä, sillä Tolstoi, joka on todellinen henkinen opettaja ja saarnaa vain sitä, minkä hän itse tietää tosiasiaksi, ei ole vielä saavuttanut sitä kohtaa kehityksessään, missä oman menneisyyden muisto herää. Hän kysyy tosin kirjan lopussa, eläkö ihmisen jumalallinen olemus, joka on ja on siis aina ollut ja aina tulee olemaan, mahdollisesti kuoleman jälkeen erityisessä muodossa, ja synnyttääkö lisääntynyt rakkaus uuden aineellisten osien kokoomuksen, mutta toistaiseksi hän on varma vain yhdestä asiasta, siitä, että ihminen kuolemassa palaa sinne, mistä hän on tullut; ja koska tämä alku tietävästi on järkeä ja rakkautta, voi hän iloisella luottamuksella kulkea kohti sitä siirtymistä, joka häntä odottaa.

Kuitenkin näyttää aavistus oikeasta asianlaidasta, intuitiivinen valonvälähdys valaisseen suuren ajattelijan tajuntaa. Hän sanoo toisessa kohtaa kirjaansa:

„Voi kuvitella, että se, joka nyt on ruumiimme, tämä ilmeisesti erillinen olento, jota rakastamme yli kaiken, jossakin menneen alemman elämäme vaiheessa oli vain rakastettujen esineiden kokoomus, jotka rakkaus liitti yhteen, niin että me tässä elämässä tunnemme sen omaksi itseksemme, ja että samalla tavalla nykyinen rakkautemme siihen, mikä on saatavissamme, jossakin tulevassa elämässä kenties liittää kaikki näinä esineet yhdeksi ainoaksi olennoksi, joka on meitä yhtä lähellä kuin nyt ruumiimme. (Minun Isäni kotona on *monta* asuinsijaa).“

Tämä kirkas ajatus on itse asiassa toinen muoto jälleensyntymiskäsitteestä sellaisena kuin esoteerinen oppi sen esittää. Ei ole ihmeteltävä, jos Tolstoi pitää kansanomaista käsitystä jälleensyntymisestä eli „sielunvaelluksesta“ tosin „vähemmän karkeana“ kuin kirkon käsitystä taivaista ja helveteistä, mutta kuitenkin sellaisena, joka säilyttää käsityksen persoonallisesta, erillisestä jatkumisesta, koska hän arvattavastikaan ei ole saanut tietoa kuolemattomuuden salaisuuden esoteerisesta selityksestä. Mutta jos hän ajattelisi loppuun saakka yllä mainitun nerokkaan ajatuksen, pääsisi hän hyvin lähelle esoteerista oppia.

Esoteerinen oppi on nimittäin seuraava:

Ihmiselle ei ole mitään muuta olemassa kuin se, mikä ajatusten, tunteiden ja havaintojen muodossa on tunkeutunut hänen tajuntaansa. Näistä ajatuksista j. n. e. säilyvät, hänen tajunnassaan ne, joihin hän tuntee vetäymystä, joita hän rakastaa. Ihmisen todellinen koti on se maailma, missä ne ajatukset j. n. e., joita hän rakastaa, ovat eläviä todellisuuksia. Hän itse tajuntakeskuksena ei kuole milloinkaan, mutta se maailma, missä hän elää, kuolee pois hänestä, laajentuu ja häviää. Kun ihminen, henkinen tajuntakeskus, ruumistuu, tapahtuu juuri sellainen rakastettujen esineiden keräys, jota Tolstoi kuvailee s.o. kaikki ne ajatukset, tunteet, y. m. s., joihin henki sisäisessä maailmassaan tuntee vetäymystä, etsivät ilmaisun itselleen maallisesta persoonallisuudesta, samalla kuin tämä vaikuttaa puolestaan henkeen suomalla sille tilaisuuksia tietoisuuden eli olevaiseen kohdistuvan rakkauden laajentamiseen.

Jälleensyntyminen ei siis ole persoonallisuuden eristyneisyyden säilyttämistä, sielunvaellusta profaanissa merkityksessä, sillä persoonallisuus on toinen jokaisessa ruumistumassa; sitävastoin se henkinen olemus, jonka jatkumisesta ja kuolemattomuudesta Tolstoi itse on varma, pukeutuu uudelleen ja uudelleen lihan verhoon valmistukseksi itselleen tilaisuuden siihen itsekehitykseen, jota Tolstoi sanoo rakkauden kasvuksi. Kun ihminen on saavuttanut sen kehitystason, että hän Tolstoin lailla tulee tietoiseksi universaalisesta onnenkaipuusta todellisena itsenään, silloin hän on astunut sille tielle, millä hänen tajuntansa vähitellen avartuu alati yhä laajempia piirejä käsittäväksi, kunnes hän lopulta – todellisena Mestarina – kantaa sydämessään koko elävää luontoa ja ajatuksessaan koko ihmiskunnan tietoisuutta.

Siirrymme nyt opin eettilliseen sisällykseen, jolle Tolstoi omistaa kirjansa kuusi seuraavaa osastoa, ja saamme tällöin huomata, että hänen kantansa on teoreettisesti sama kuin teosofiainkin.

Etiikka on Tolstoin opissa, samoin kuin teosofiassakin, metafysiikasta erottamaton, sillä se ei ole, niinkuin on esim. kirkollisen dogmatiikan laita, kokoelma positiivisia ja negatiivisia käyttäytymissääntöjä, joukko käskyjä, jotka alkavat sanoilla „sinun tulee“, ja ilman muuta perustelua kuin tämä „sinun tulee“, vaan se on käytäntöön sovellettu esitys metafysiillisestä totuudesta. Koska nyt ihmisen todellinen elämä on hänessä olevan henkisen olemuksen syntymisessä, ja tämä prosessi on kaiken elävän tajuamisen ja siihen kohdistuvan rakkauden loputonta laajentumista, täydellistymistä henkisessä elämässä, ei myöskään etiikalla eli opilla oikeasta elämästä voi olla muuta kuin yksi positiivinen käsky: elä niin, että sinussa oleva henkisyys kehittyy. Tämä on kaikkien siveyssääntöjen peruskäsky.

Muistamme Tolstoin sanat, että ihminen on enkeli, joka syntyy eläimestä. Hänen henkinen elämänsä on alituista kehittymistä, ei paikallaan pysymistä. Se ei ole milloinkaan kaikkien hengen mahdollisuuksien täydellistä toteuttamista, vaan aina lisääntyvää toteuttamista. Ja miksi? Siksi, että eläin estää enkelin ilmentymistä, ja eläin täytyy voittaa.

„Ihmisen todellisen elämän perusta on yleisen onnen kaipuu“, sanoo Tolstoi. „Koska rakkaus on ihmisessä suljettu muista erillisen olennon rajoihin, koettaa se luonnollisesti avartaa näitä rajoja. Ihmiselle ei siis suinkaan ole tarpeellista tehdä jotakin saadakseen aikaan rakkauden ilmenemisen, sillä tämä pyrkii oman luontonsa nojalla ilmentymään, vaan ihmisen tarvitsee vain raivata tieltä ne esteet, jotka ovat sen tiellä“ – nämä esteet, joiden juuret ovat ihmisessä olevassa eläimessä, ja jotka saavat elämänsä hänen aineellisesta ruumiistaan, joka erottaa hänet muista olennoista.

Mitkä sitten ovat nämä esteet? Ja kuinka ne on voitettava? Huomaamme, että etiikka jakautuu johdonmukaisesti kahteen osastoon: ensimmäinen on oppi henkisen kehityksen esteistä, toinen on oppi niiden poistamisesta.

Esteet, Tolstoi opettaa, ovat kolmenlaisia: syntejä, ansoja ja uskonnollista petosta; synnit houkuttelevat eläintä meissä, ansat kietovat pauloihinsa ymmärryksemme, ja uskonnollinen petos vaimentaa järjen äänen.

Vaikka ihminen onkin herännyt henkiseen elämään – ja meidän on pidettävä tämä kohta mielessämme, sillä muita henkisen elämän etiikka ei velvoita –, voi hän eläimellisen luontonsa pakottamana tehdä tekoja, jotka ovat ristiriidassa hänen henkisen luontonsa kanssa, ja näitä tekoja sanotaan *synneiksi*. Tolstoi antaa tässä saman määrittelyn synnistä kuin teosofiakin. Ei ole mitään itsessään pahaa, ihmisen kehityksasteesta riippuu, tekeekö hän syntiä vai toimiiko hän vain sisimmän luontonsa mukaisesti. Niin kauan kuin ihminen uskoo, sanoo Tolstoi, että hänen elämänsä päämäärä on hänen oma persoonallinen onnensa (ja näin tekevät kaikki lapsuudessaan), niin kauan hän noudattaa sitä ainoata Jumalan tahtoa, joka on hänen tiedossaan.

Mutta ihminen ei joudu taistelemaan yksinomaan syntejä vastaan. Synnilliset taipumukset menevät perintönä, ja koko ihmiskunnan alempi luonto palvoo kultaista vasikkaa. Onko siis hämmästyttävää, jos ymmärrys on hyväksynyt niin yleisen tosiasian, ja jos tämä ymmärrys, joka niin mielellään palvelee itsekkäitä tarkoituseriä, on keksinyt koko joukon älyllisiä ansoja, jotka pyhittävät huonot taipumukset, niin, vieläpä ovat systematisoineet nämä ansat ja tehneet niistä uskonnon, jota opetetaan kasvavalle sukupolvelle, ja joka sumentaa sen alkuperäistä ymmärrystä sielläkin, missä korkeampi järki voisi sitä valaista?

„Uskonnollinen petos on niinollen kaikkien ihmiskunnan syntien ja onnettomuuksien perusta“, sanoo Tolstoi, „sillä ainoakaan ihminen, jonka ymmärrys ei ole siten vääristelty, ei voi olla sokea älyllisten ansojen valheellisuudelle.“ Tällä hän omaksuu saman asenteen kuin teosofiakin, jonka tunnettu motto kuuluu: ei ole uskontoa totuutta korkeampaa, ja joka teroittaa oppilaittensa mieliin, että inhimillinen järki ei ole pimitettäväksi, vaan valaistavaksi, ettei ihmistä voi milloinkaan pelastaa sokea usko, vaan ainoastaan tieto.

Käymme nyt tarkemmin selostamaan niitä pahan kolmea lajia, jotka estävät ihmishengen vapaata kehittymistä, ja alamme esittämällä Tolstoin tekemän syntien jaon.

„On kuusi syntiä eli estettä rakkauden ilmenemiselle ihmisessä:

a) *Aistillisuuden synti*, joka on siinä, että ihminen tekee tarpeittensa tyydyttämisestä nautinnon (syö ja juo nauttiakseen, pukeutuu näyttääkseen kauniilta ja asuu suurellisesti voidakseen ympäröidä itsensä ylellisyydellä ja mukavuudella).

b) *Laiskuuden synti*, joka on siinä, että ihminen tekee itsensä vapaaksi työstä, joka on välttämätön hänen tarpeittensa tyydyttämiseen.

c) *Ahneuden synti*, joka on siinä, että ihminen hankkii itselleen valtaa voidakseen tyydyttää tarpeitaan tulevaisuudessa (luulee olevansa yksinoikeutettu hallitsemaan keräämäänsä varallisuutta, niin että antaa kanssaihmistensä kärsiä puutetta).

d) *Kunnianhimon synti*, joka on siinä, että ihminen pakottaa kanssaihmisensä tahtonsa alaisuuteen (säilyttää valtansa itsekkäissä tarkoituksissa tai pyrkii valtaan – taistelua käyden).

e) *Sukupuolisuuden synti*, joka on siinä, että ihminen hankkii itselleen nautintoa sukupuolivaiston avulla.

f) *Huumauksen synti*, joka on siinä, että ihminen keinotekoisesti kiihdyttää ruumiillisia ja sielullista kykyjään.

Koska tämä jako on kyllin selvä, tahdon ottaa puheeksi vain toisen synnin, laiskuuden synnin. Siitä sanotaan:

„Eläinten lailla ihmisten täytyy käyttää voimaansa, ja tämä voima suunnataan luonnollisesti niiden asioiden hankkimiseen, jotka ovat hänen tarpeittensa tyydyttämiseen välttämättömät. Siten suoritettun työn jälkeen täytyy ihmisen samoin kuin eläimenkin levätä . . . ja tämä luonnollinen lepo miellyttää häntä. Mutta kun hänen järkensä on herännyt, erottaa hän työn levosta, ja huomatussaan levon työtä

miellyttävämmäksi hän koettaa pitkittää edellistä ja vähentää jälkimmäistä, siten että hän älynsä voimalla pakottaa huolehtimaan hänen tarpeistaan.“

Ihminen tekee itsensä vapaaksi ruumiillisesta työstä ja siirtää sen toisten hartioille nauttien toimeentulokseen heidän työnsä hedelmät. Täten hän asettaa esteitä oman todellisen menestyksensä ja henkisen luontonsa ilmenemisen tielle, sillä se vaatii, että hänen on palveltava muita, ja jos hän jatkaa sitä henkiseen tietoisuuteen herättyään, tekee hän laiskuuden synnin.

Olemme nyt tässä Tolstoin etiikan arassa kohdassa: ruumiillinen työ, jonka syrjäyttäminen on yksi kuudesta synnistä. Sen, joka on tunkeutunut Tolstoin opin ytimeen, täytyy tässä, hieman hämmästyen ja eräänlaisella mielenkiinnolla, kysyä itseltään, kuinka Tolstoi, joka muutoin sellaisella selvyydellä ja tiedolla piirtää henkisen elämän ääriviivat, tekee tässä niin silmiinpistävän epäjohdonmukaisuuden.

„Jos olisitte sokeita, ei teillä olisi syntiä; nyt sanotte: 'Me näemme'; sentähden syntinne jää olemaan“, sanoi Jeesus (Joh. IX: 41). Samalla tavalla myöntää Tolstoi, että „synti“ esiintyy vasta henkisen tietoisuuden keralla, kun ihminen jo älyssään näkee, että jokin on väärin, mutta yhtäkaikki antaa myöten lihan houkutuksille. Hänen oma oppinsa ei siis tuomitse tekoa sellaisenaan, vaan inhimillisen motiivin. Tuskin kukaan esimerkiksi kieltää, että se yhteiskunnan jäsen on sosiaalisesti katsoen loinen, joka itse tekemättä hyvää toisessa tai toisessa suhteessa elää esim. elettyjen pääomien turvin ja siten nauttii muiden työn hedelmistä, ehkä sen lisäksi palkiten kanssaihmisensä ylpeyden järjettömällä tunteettomuudella; uskonnolliselta näkökannalta ei kukaan voi häntä tuomita, ellei hän itse tuomitse itsensä sillä, että huomaa tekevänsä syntiä. Vain tässä, jälkimmäisessä tapauksessa hänet tuomitsee myös Tolstoin oppi, silloin on hänelle ainoa tie pelastukseen, että hän muuttaa elämänsä ja alkaa tehdä jotakin kanssaihmistensä hyväksi. Pitemmälle eivät opin vaatimukset ulotu. Se huutaa ihmiselle: „Herää henkiseen elämään! Anna elämäsi vaikuttimien muuttua itsekkäistä epäitsekkäiksi. Tähän saakka olet elänyt oman persoonasi ja perheesi onnen hyväksi, elä tästä lähtien kaikkien hyväksi.“ Enempää oppi ei voi sanoa. Sen täytyy jättää jokaiselle yksityiselle ratkaistavaksi, kuinka hän hoipertelee eteenpäin elämässä. Ja ihmeellistä on, kuinka hyvä johtotähti ihmisellä tässä tapauksessa on omassa heränneessä henkisessä tajunnassaan, sydämen ja järjen kaksoisvalossa!

En usko edes Tolstoin itsensä kieltävän, että ihmisellä on kyky hyödyttää ympäristöään muutoinkin kuin yksinomaan ruumiillisella työllä. Kulttuuri ei voi sittenkään olla aivan merkityksetön kaikkein piintyneimmällekään „tostoilaiselle“. Minun ei tarvitse toistaa vanhaa väitettä, että suuret taideteoksemme, maailman nerojen luomukset, eivät olisi milloinkaan nähneet päivänvaloa, jos kaikki ihmiset olisivat ajatelleet vain ruumiillisia tarpeitaan. Eikä kulttuuri suinkaan ole syntynyt laiskurien toimesta. Tolstoi erehtyy pahoin, jos hän antaa ymmärtää jotakin sen kaltaista. Riittää, kun muistamme yhden ainoan musertavan tosiasian, sen, että ruumiillinen työ ei milloinkaan vaadi sitä huomiota, sitä keskittyneisyyttä, sitä sielullista ponnistusta, sitä henkistä voimaa, kuin tuottava henkinen työ. Toisin sanoin: ruumiillista työtä tekevä ihminen ei milloinkaan voi kuluttaa niin paljon elinvoimaa, olla niin ahkera, kuin kulttuuriryöntekijä.

Mutta miksi Tolstoi sitten on asettanut ruumiillisen työn henkisen ihmisen elämän ihanteeksi, miksi hän on tehnyt tämän, ilman että hänen oppinsa olisi johdonmukaisesti sitä vaatinut? Ah, minusta tuntuu kuin vastaus tähän ei ole niin kaukana, ettei sitä voisi saavuttaa. – (Jatk.)

Pekka Ervast.

(Teosofisk Tidsskrift, 1902. Suom. Ptn.)